

CİLT 4 ◀

2019
2020
YILI

KAZI **ÇALIŞMALARI**

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

2019-2020 YILI KAZI ÇALIŞMALARI

CİLT 4

ANKARA 2022

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ANA YAYIN NO: 3714/4
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ana Yayın No: 192/4

Editör

Dr. Adil ÖZME

e-ISBN: 978-975-17-5051-8 (Takım)
978-975-17-5058-7 (4.Cilt)

Grafik Tasarım

Nihal KARAPEK

Kapak Fotoğrafi

Abdulkadir ÖZDEMİR

Aşağı Kaleköy Barajı Projesi / Murat Höyük 2019 Yılı Kurtarma Kazısı

Not: Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir.
yayımlanan yazıların içeriğinden yazarlar sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Ömer ÖZYİĞİT 2019 YILI PHOKAIA KAZI ÇALIŞMALARI.....	7
Mevlüt ÜYÜMEZ, Özdemir KOÇAK, Mustafa BİLGİN, İsmail BAYTAK BOLVADİN ÜÇHÖYÜK 2020 YILI KAZILARI.....	17
Özlem TÜTÜNCÜLER BİRCAN, Yılmaz AKKAN, Abdülbari YILDIZ ÇAKIRBEYLİ KÜÇÜKTEPE HÖYÜK 2019 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	33
Roland R. R. SMITH APHRODISIAS 2019 ve 2020.....	47
Rafet ÇAVUŞOĞLU, Hanifi BİBER, Hakan YILMAZ, Sinan KILIÇ, İsmail COŞKUN, Mehmet Fuat LEVENDOĞLU, Orhan VAROL, Cem HAYDAROĞLU, Erdal POLAT VAN ÇAVUŞTEPE KALESİ VE URARTU NEKROPOLÜ 2019-2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	67
Recai KARAHAN, Mehmet KULAZ AHLAT SELÇUKLU MEYDAN MEZARLIĞI KAZISI 2019-2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	81
Remzi YAĞCI, Deniz KAPLAN, H. Arda BÜLBÜL SOLİ POMPEİOPOLİS KAZILARI 2018-2019-2020.....	93
Rüstem ASLAN 2019 VE 2020 YILI TROYA KAZISI SONUÇLARI.....	103
Sabine LADSTÄTTER, Martin STESKAL, Filiz ÖZTÜRK EPHESOS 2018-2019.....	113
Sachihiro OMURA KAMAN-KALEHÖYÜK 2018-2019 KAZI ÇALIŞMALARI.....	139

Scott BRANTING, Sevil BALTALI TIRPAN, Joseph W. LEHNER, Dominique LANGIS-BARSETTI, Tuna KALAYCI, Nilüfer BATURAYOĞLU YÖNEY, Sarah R. GRAFF, Amanda GROFF, Soran AV- CİL, Lucas PROCTOR, Jessica ROBKIN, Paige PAULSEN KERKENES 2019.....	155
Selçuk SEÇKİN YALOVA ALTINOVA/ÇOBANKALE KAZISI 2019-2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	167
Sema DOĞAN, Ebru F. FINDIK, Vera BULGURLU AZİZ NİKOLAOS KİLİSESİ KAZILARI 2019-2020 YILLARI ÇALIŞMALARI.....	177
Serdar AYBEK, Burak ARSLAN, Yılmaz BALIM, Umut CANSEVEN, Vedat ONAR, Emine AKKUŞ-KOÇAK, Ezgi DUMAN METROPOLİS ARKEOLOJİK ARAŞTIRMALARI, 2019/2020.....	199
Sevinç GÜNEL, Tolga Kaan KIYAK ÇİNE-TEPECİK 2019-2020 YILI KAZILARI.....	221
Sinan MİMAROĞLU, Mustafa BÜYÜKKOLANCI, Fırat BARANAYDIN, Elif KARABACAK, Emine TOK, Barış GÜR, Mehmet GÖRGÜLÜ, Fatih TEPGEÇ AYASULUK TEPEŞİ VE ST. JEAN ANITI KAZISI 2019 VE 2020 YILI KAZI, RESTORASYON VE KONSERVASYON ÇALIŞMALARI.....	239
Sedef ÇOKAY KEPÇE, Aşkın ÖZDİZBAY, Aytaç DÖNMEZ PERGE KAZISI 2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	251
Şahin YILDIRIM SATALA 2019 VE 2020 YILLARI KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI.....	265
Şahin YILDIRIM TİOS/TİEİON ANTİK KENTİ 2019 VE 2020 YILLARI KAZI ÇALIŞMALARI.....	283
Şengül AYDINGÜN, Haldun AYDINGÜN, Blazej STANİSLAWSKİ, Ülku KARA, Ayberk ENEZ, Alkiviadis GİNALİS, Hakan KAYA KÜÇÜKÇEKMECE GÖL HAVZASI (BATHONEA) KAZILARI 2019-2020 YILLARI ÇALIŞMALARI.....	299

Şevket DÖNMEZ, Ashlhan YURTSEVER BEYAZIT, Hüseyin AKILLI, Mona SABA, Burçin ADISÖNMEZ, İmran FİDAN OLUZ HÖYÜK KAZISI ONÜÇÜNCÜ (2019) VE ONDÖRDÜNCÜ DÖNEM (2020) ÇALIŞMALARI: DEĞERLENDİRMELER VE SONUÇLAR.....	309
Taner KORKUT, Çilem UYGUN, Bilsen ÖZDEMİR, Ozan USANMAZ TLOS 2019-2020 KAZI ETKİNLİKLERİ.....	335
Ümit AYDINOĞLU DIOCAESAREA/UZUNCABURÇ 2019-2020: ANTİK KENT YAYILIM ALANI ARAŞTIRMALARI VE KAZI ÇALIŞMALARI.....	355
Vasf ŞAHOĞLU, Ümit ÇAYIR, Ümit GÜNDOĞAN, Mustafa İNCİRLİLİ, İrfan TUĞCU, Ramazan GÜLER ÇEŞME – BAĞLARARASI 2019 YILI KAZILARI.....	367
Vasf ŞAHOĞLU, İrfan TUĞCU, Ümit GÜNDOĞAN, Mustafa İNCİRLİLİ, Yeşim ALKAN LİMAN TEPE 2020 YILI KARA VE SU ALTI ÇALIŞMALARI.....	385
David SCHLOEN, Virginia R. HERRMANN, Murat DİRİCAN, Kathryn R. MORGAN, Sebastiano SOLDİ, Tuna KALAYCI ZİNCİRLİ HÖYÜK KAZILARI 2019-2020.....	403
B. Yelda OLCAY UÇKAN, Gökçen Kurtuluş ÖZTAŞKIN, Muradiye ÖZTAŞKIN, Seçkin EVCİM OLYMPUS KAZISI 2019 VE 2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	415
Yusuf ALBAYRAK SOĞMATAR ANTİK KENTİ 2020 YILI KAZI ve TEMİZLİK ÇALIŞMALARI.....	435
Yusuf SEZGİN, Mesut EROĞLU, Baykal BAŞDEMİR, Ayşe ÇELEBİ, Furkan ZİH, Burkay KIZILBUĞA AİGAİ 2019-2020 YILLARI ÇALIŞMALARI.....	443
S. Yücel ŞENYURT, Atakan AKÇAY, Umut ZOROĞLU, Leyla YORULMAZ, A. Emirhan BULUT KURUL KALESİ 2019-2020 YILLARI KAZI ÇALIŞMALARI.....	461

S. Yücel ŞENYURT, Atakan AKÇAY, İlkay AKLAN, Seda KARA, H. Umut KIVRAK, Semih Y. ÇİZİKÇİ OVAÖREN 2019 – 2020 YILI KAZILARI.....	475
Zafer DERİN, Mehmet Akif ERDEM, Özgen ÇELİK, Şahin MENTEŞE, Merve MAMİKOĞLU İZMİR - YEŞİLOVA HÖYÜĞÜ 2019 - 2020 YILI ÇALIŞMALARI.....	487
Zeliha DEMİREL GÖKALP, A. Ceren EREL, Nikos TSIVİKİS, Hasan YILMAZYAŞAR, Mehmet KURT 2019 VE 2020 YILLARI AMORİUM KAZILARI.....	505

TLOS 2019-2020 KAZI ETKİNLİKLERİ

Taner KORKUT*

Çilem UYGUN

Bilsen ÖZDEMİR

Ozan USANMAZ

Tlos 2019 ve 2020 kazı sezonları T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğünün destekleriyle gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı kazı etkinlikleri Muğla Müzesi uzmanlarından Arif Küçükçoban, 2020 yılı etkinlikleri ise Kayseri Müzesi uzmanlarından Dilek Keçe'nin Bakanlık temsilciliğinde ve değerli katkılarıyla yürütülmüştür.

2019 yılı kazı sezonunun arazi çalışmaları akropolün batısında, en üst noktadaki kaya yerleşim alanları ile akropolün doğu yamacındaki Meclis Binası yapı kompleksi ve 23.2 No.lu kaya mezarında gerçekleştirilmiştir. 2020 kazı sezonunda Meclis Binası yapı kompleksi kazılarına devam edilmiş ve ayrıca Girmeler Höyük yerleşiminde kazı ve yüzeyden bir kısmı görülebilen kırmızı boyalı zemin düzenlemesinin belgelenmesi ile korunmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Tiyatro tapınağında 2020 yılında planlanan çalışmalar ise Covid-19 salgını nedeniyle moloz ve bitki temizliğiyle sınırlı tutulmuştur. Epigrafik araştırmalar Tlos Antik Kenti yazıt korpusu projesi merkezli gerçekleştirilmiş, 2019 ve 2020 kazı sezonlarında ele geçirilen yeni yazıtların belgelenmesi işlemleri de tamamlanmıştır. Antropoloji çalışmaları kapsamında her iki kazı sezonunda ele geçirilen iskeletler ile Girmeler yerleşiminde önceki kazı sezonlarına ait iskelet buluntularının morfolojik incelemeleri yapılmıştır. Doğal ve kültürel peyzaj araştırmaları botanik incelemeler ve kent merkezindeki gezi güzergahlarına yerleştirilmesi planlanan mobilyaların tasarımı şeklindeki iş paketleri halinde gerçekleştirilmiştir. Kartografya çalışmalarıyla mevcut kent haritası revize edilmiştir. Bunlardan başka Tlos Antik Kent merkezinin tamamında bitki temizliği yapılarak kazı alanlarının korunmasına yönelik tedbirler alınmıştır.

* Prof. Dr. Taner KORKUT, Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 07058 Antalya/TÜRKİYE.
Doç. Dr. Çilem UYGUN, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 31000 Hatay/TÜRKİYE.

Dr. Öğr. Üyesi. Bilsen ÖZDEMİR, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Nevşehir/TÜRKİYE.

Arş. Gör. Ozan USANMAZ, Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 07058 Antalya/TÜRKİYE.

*1. GİRMELER HÖYÜK YERLEŞİMİ KAZI ÇALIŞMALARI***Burçin ERDOĞU, Turan TAKAOĞLU**

2020 kazı sezonunda Girmeler Höyük yerleşiminin iki farklı noktasında gerçekleştirilen kazı çalışmaları esnasında yerleşim kalıntılarına ulaşılmıştır (Resim: 1). İlki Akeramik Neolitik Döneme tarihlenen özel fonksiyonlu bir yapıya ait 2m.x1m. boyutlarında kırmızı boya dekorlu terrazzo tabandır. Söz konusu tabanın kenarları üçgen dizisinden bir bordürle çevrilmiş olup, merkezinde geometrik figürlerden oluşan motif dizisinin yer aldığı düşünülmektedir. Kazı alanının genişletilmesiyle söz konusu tabanın benzer mimari teknikte inşa edilmiş büyük bir yapı kompleksinin parçası olduğu anlaşılmıştır. Önceki yıllarda höyük toprağı alınırken binanın büyük bir bölümünün tahrip edildiği, sadece 3m.x1m.lik bir kısmının günümüze ulaştığı görülmüştür. Tabanın üzerindeki yuvalardan ve kazılar esnasında ele geçirilen yanık kil topakları üzerindeki dal ve saz izlerinden yapının 50cm. aralıklarla 20cm. çapında ahşap direkler yerleştirilerek inşa edildiği; ayrıca bunların aralarının da bir içten bir dıştan olmak üzere yatay dallarla sarılarak kapatıldığı anlaşılmıştır (Resim: 2). Girmeler buluntuları Elmalı Ovası'nda Karataş yerleşiminde Erken Tunç Çağdan bilinen dal-örgü sisteminin Batı Likya Bölgesi'nde Akeramik Neolitik Döneme kadar eskiye gittiğine işaret etmesi açısından oldukça önemlidir.

Terrazzo tabanlı yapı içerisinde ele geçirilen buluntular arasında yassı taş balta en dikkat çekici örnektir. Baltanın kör ucunda tespit edilen girinti bunun ahşap bir sapla kullanıldığını doğrulamaktadır. Baltanın bulunduğu yerin çevresinde ise baskı tekniği ile çakmaktaşıdan üretilmiş yaklaşık iki düzine dilgicik tespit edilmiştir. Bu tür yontma taş teknolojisi yapı için önerilen Akeramik Neolitik Dönem tarihini doğrulamaktadır. Girmeler kazıları esnasında bulunan söz konusu terrazzo tabanın en önemli özelliği Anadolu ve Yakın Doğu'da Akeramik Neolitik Dönemde daha çok "kült binaları" veya "özel fonksiyonlu binalar" gibi sıra dışı mimari yapılarla ilişkilendirilen benzer taban örneklerinden farklı bir boya dekorasyonuna sahip olmasıdır.

Girmeler yerleşimindeki diğer kalıntı A mağarasının hemen ağzında yapılan kazı çalışmaları esnasında, Akeramik Neolitik Dönem tabakaların alt seviyesinde lokalize edilmiştir. Sıvalı bir çukur ile çeşitli boylarda yuvarlak-oval kireç tabanlardan oluşan yapının işlevi belirlenememiştir. Ancak bu tabakanın altında iki kireç tabanla daha karşılaşılmıştır. Hayvan kemiği ve yontma taş alet, deniz kabuğu boncukların ele geçtiği bu tabakanın da altından 50cm.x50cm. boyutlarında bir ocak kalıntısı bulunmuştur. Bu tabakada daha çok Epi-Paleolitik Dönem geleneğinde mikro aletlere rastlanmıştır. Kazı çalışmaları esnasında ulaşılan bu katmanın C14 numune örnekleri Epi-Paleolitik Dönem tarihini desteklemiştir.

Girmeler Höyük yerleşimindeki güncel verileri sağlıklı yorumlayabilmek adına önceki kazı sezonlarında açılan ve önemli bulgulara ulaşılan sondajlarda tekrar kazı faaliyetleri yürütülmüştür. İlk olarak 2010 kazı sezonunda açığa çıkartılan iskeletin bulunduğu alanda çalışılmış, iskelete ait olabileceği düşünülen yeni kemik parçaları belgelenecek toplanmıştır.

Geriye dönük son çalışma alanı ise önceki yıllarda Seramikli Neolitik Döneme tarihlenen ve üst üste yapılmış kireç tabanların bulunduğu kısımdır. Kireç taban ve yanık içerikli dolgudan ele geçirilen Neolitik Döneme ait çanak çömlekler önceki tarihlendirmeyi desteklemiştir.

II. MECLİS BİNASI YAPI KOMPLEKSİ KAZI ÇALIŞMALARI

Çilem UYGUN, Ozan USANMAZ

Tlos akropolünün doğu eteğinde, akropolü çevreleyen Bizans Dönemi kent surununun iç kısmında kalan ve farklı duvar örgü tekniğinden oluşan cephe düzenlemesi ile surdan kolaylıkla ayırt edilebilen meclis binası yapı kompleksinde kazı ve belgeleme çalışmalarına 2018 yılında sur duvarının önündeki dolgunun kaldırılmasıyla başlanmıştır. 2019 ve 2020 kazı sezonlarında ise meclis binasının iç kısmındaki çalışmalara devam edilmiştir.

Meclis Binası, kuzey ve güney mekân olarak adlandırılan dikdörtgen planlı 2 büyük odadan oluşur (Resim: 3). Kuzey mekân 21.48m. uzunluğunda ve 13.20m. genişliğinde olup, kazı çalışmaları öncesinde sadece doğu-batı doğrultulu apsidal ve kare nişlerle hareketlendirilen kuzey duvarı görülmekteydi. Mekân içerisindeki dolgunun alınmasıyla batı duvarının farklı örgü tekniğinde ancak benzer şekilde apsidal ve kare nişlerle birlikte düzenlendiği anlaşılmıştır (Resim: 4). Her iki duvarın birleşim yerinde, giriş açıklığı doğuya bakan bir tonozlu merdiven boşluğu bulunur. Aynı anda en fazla iki kişinin kullanabileceği genişlikteki bu merdiven boşluğu zemini ahşap bir konstrüksiyonla tamamlanan 2. kata çıkış için tasarlanmıştır. Tonozun bitiminde yapılan sondaj kazılarıyla 2. kattaki apsidal ve kare niş duvar düzenlemesinin 1. katta da devam ettiği kesinleştirmiştir. Kuzey mekânın batı duvarı akropol yükseltisinin doğu yamacına oturtulduğu için uygun noktalarda anakayadan yararlanılmıştır. Anakayanın sonlandığı veya deforme olduğu kısımlarda ise örme bloklarla duvar cephesi tamamlanmıştır. İlk yapım evresinde avantaj sağlayan yamaç eğimi deprem vb. doğal afetler sonrasında kuzey mekânın akropolden gelen yoğun erozyon dolgusuyla kapanmasına neden olmuştur. Yüksekliği yaklaşık 8 m'ye ulaşan dolgudan Prehistorik Dönemden Osmanlı Dönemine kadar uzanan geniş zaman dilimine ait seramik, taş, metal, kemik ve cam eserler ele geçirilmiştir. Akropolün uzun soluklu kullanımıyla uyuşan bu buluntular arasında taş balta, ezgi taşı ve alet yapımında kullanılan ham madde atıklarından oluşan Prehistorik Dönem malzeme önceki kazı dönemlerinde ele geçen buluntularla paralellik gösterir. Kuzey mekânın buluntu grupları arasında sayısal yoğunluğuyla dikkat çeken Roma Dönemi kandil kalıpları ile terrakotta ve sahte sikke baskı kalıpları kentteki üretim endüstrisine dair yeni verilere ulaşmamız açısından oldukça önemlidir.

2020 kazı sezonunda meclis binası yapı kompleksinin 17.5m.x19m. ölçülerindeki güney mekânında çalışılmıştır. Diazomaya açılan güney kapı hizasından başlayan kazı çalışmalarında 5m.x5m. ölçülerinde karelajlara bölünen mekan içerisinde sur duvarına bitişik, moloz taşlarla aralarda bağlayıcı olmaksızın örülen kare planlı küçük bir yapı açığa çıkartılmıştır. Tek odadan oluşan mekânın kesin olmamakla birlikte güney yönlü bir girişe sahip olduğu düşünülmektedir. Alanda ele geçirilen kemik buluntular ile sırlı seramikler yapıyı M.S. 10-

13. yy. arasına tarihlerken, buluntular arasında öreke ağırşaklarının ve pişmiş toprak perdah aletlerinin yoğun oluşu mekânın üretimle ilişkili kullanıldığını düşündürür. Meclis binasının orijinal evresine dair mimari bulgular ise doğu batı yönünde uzanan blok sırası ile batı duvarındaki niş düzenlemesidir. Bu sezon yalnızca üst kısmı açığa çıkartılan nişlerin ortalama 1.55cm. arayla güney yönde devam ettiği görülür. Böylece güney mekânda da kuzey mekân gibi nişlerle hareketlendirilmiş bir mimari planlamaya dair bulgulara ulaşılmıştır. Plan düzenlemesinde gözlemlenen bu benzerlik güney mekânda anakaya ve blok örgü tekniğinin dönüşümlü olarak kullanılmasıyla yapım tekniğinde de izlenir.

Yüksekliği yer yer 3m.yi bulan güney mekan dolgusundan Klasik Dönemden Osmanlı Dönemine kadar uzanan farklı materyallerden oluşan çok sayıda buluntu ele geçirilmiştir. Seramikler arasında batı duvarın önünde kümelenen “batı yamacı tekniği” seramiklerin taklit üretimleri, kalıp yapımı kâseler, ekhinus kâseleri, siyah firnisli tabak ve kaselere ait parçalar akropol doğu yamacındaki kaya mezarlarının Antik Dönem soygunu esnasında atılmış olmalıdır (Resim: 5). Dikkat çeken diğer buluntular arasında taş balta, *mortar* parçaları, giysili kadın heykeline ait kol parçası ile figüratif bezemeli kemik plakalar sayılabilir. Kazı çalışmaları bitiminde hem kuzey hem de güney mekânda yapıyı ve ziyaretçileri korumaya yönelik önlemler alınmıştır. Örneğin kuzey mekan tonoz girişi kapatılmış, batı duvarının yoğun tahribata uğrayan blok sırası geçici önlemlerle desteklenmiş, ayrıca üst koddaki ziyaretçi güzergahları tel örgülerle güvenli alanlara yönlendirilmiştir.

III. AKROPOL BATI KAYA YERLEŞİM ALANI KAZI ÇALIŞMALARI

Bilsen ÖZDEMİR, Gül İŞİN

Tlos’a bir kale kent görünümü kazandıran akropol yükseltisinin zirvesindeki düzlüğün batısında yeralan kaya mekanlarında 2019 yılında kazı ve belgeleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Akropolde yürütülen araştırmalar buradaki yerleşim izlerinin Prehistorik çağlara kadar geri gittiğini göstermektedir. Bununla birlikte akropol yükseltisinin en yoğun kullanıldığı yerleşim süreci özellikle kaya mezarları ve zirvedeki dynastik yerleşim kalıntılarıyla bağlantılı olarak Klasik Dönem içlerine tarihlenir. Sepulkral mimariye ait verilerin ağırlıkta olduğu Klasik Dönem akropol yerleşim planını daha net algılayabilmek adına bu evreyle ilişkili görülen Osmanlı Dönemi hara yapısının batısındaki kaya düzlükleri çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Resim: 6). Çalışmalara topografyanın elverdiği ölçüde teraslar yaparak devam eden bu mimari düzenlemelerin hemen batısındaki ilk kaya terasından başlanmıştır. Güneyden itibaren bağımsız olarak işlenen 5 kaya alanında yürütülen çalışmalarda Klasik Dönemden Bizans Dönemine kadar uzanan kullanım evreleri tespit edilmiştir.

I No.lu alanda anakayaya işlenen sunak ve altındaki niş ve bu alana yönelen merdiven düzenlemesi Klasik Dönem kullanımıyla ilişkilendirilir (Resim: 7). Sunak yakınlarında ele geçirilen Hellenistik Dönem seramikleri ile basamaklar üzerine yerleştirilmiş moloz taşlardan oluşturulan ve Bizans Dönemine tarihlenen basit duvar örgüsü alanın çok evreli kullanımına işaret etmesi açısından önemlidir. Diğer yandan II No.lu alanda açığa çıkartılan çatki mezar

içerisinde ele geçirilen haç pendant ile M.S. 6. yy.a ait sikkeler Bizans Dönemi nekropol kullanımından günümüze ulaşan bulgulardır (Resim: 8).

V No.lu alan dikdörtgen formlu sarnıcı ve ön alanındaki mekan düzenlemesiyle batı kayalığının konut işlevine ait mimari izler sunarken, hemen yan tarafında açığa çıkartılan 7 adet iskelet II No.lu alanda başlayan Bizans Dönemi nekropolün bu alana kadar yayıldığını gösterir. İskeletlerden bazılarının mezar tanımlamasını hak eden mimari uygulamalarla ve anatomik bütünlük içerisinde belgelenip, bazılarının ise dağınık kemiklerden oluşması oldukça ilginçtir. Mekân 2’de bulunan sanduka tipli mezar alandaki defin mimarisinin çeşitliliğini göstermesi ve demir haç buluntusuyla Bizans Dönemi tarihlemesini pekiştirmesi açısından önemlidir. Doğu-batı doğrultulu konumlandırılmaya özen gösterilen iskeletlerin dorsal pozisyonda mezara yerleştirildiği, mezar mimarisi olmayan bağımsız iskeletlerin de bu genel düzenlemeye uyduğu görülür. Kazı çalışmaları esnasında bazı mezarların ikinci kullanıma yönelik boşaltıldığı ve böylece alanın nekropol işlevine süreklilik kazandırıldığı da tespit edilmiştir.

Akropol batı kaya alanında yürütülen çalışmalar esnasında alanın konumu ve kullanımıyla bağlantılı olarak Klasik Dönemden Osmanlı Dönemine kadar tarihlenen farklı arkeolojik buluntulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda özellikle kaya mekanlarının iç kısımlarındaki alt kodlarda az sayıda nitelikli Klasik Dönem ile yoğun Hellenistik Dönem; üst kodlarda ise Roma ve Geç Roma Dönemi özellikleri gösteren seramik parçaları ele geçirilmiştir. Alanda Geç Bizans ve İslam Dönem seramiklerin bulunmaması Erken Bizans Döneminden itibaren alanın konut işlevli kullanımının sona erdiği görüşünü desteklemektedir.

IV. 23.2 NO.LU KAYA MEZARI KAZISI

Çilem UYGUN, Ozan USANMAZ

2019 kazı sezonunda meclis binası yapı kompleksini batı yönden sınırlandıran Geç Antik Çağ istinat duvarının hemen arkasındaki kaya mezarında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Mezarın, kuzey mekanla olan fiziksel bağı bu alandaki kazı çalışmalarında daha alt kodlara inilmeden mezar odasındaki dolgunun boşaltılmasını zorunlu kılmıştır. Anakayadan yontulan mezar odası kapı sövesi ve lento bloklarından örülmüş yalın cepheli dar bir *dromasa* açıılır. Mezar odasını *kline* seviyesine kadar kaplayan yamaç dolgusunun alınmasıyla sürgülü kapı sistemi ve L formlu *kline* düzenlemesi tüm ayrıntılarıyla açığa çıkmıştır. Mezarın en nitelikli buluntusu küçük olduğu için mezar soyulurken veya boşaltılırken gözden kaçan M.S. 2. yy.a tarihli kuvars yüzüktür. Diğer buluntular Hellenistik ve Roma Dönemi özellikleri gösteren seramik parçaları ile rapara ve kilit mekanizmasından oluşan az sayıda metal objelerdir.

V. TİYATRO TAPINAĞI KAZI ÇALIŞMALARI

Çilem UYGUN, Ozan USANMAZ

Tlos tiyatrosunun ikinci *caveasının* üst yarısında doğu-batı doğrultulu konumlanan tiyatro tapınağında 2020 kazı sezonu içerisinde moloz ve bitki temizliğine yönelik çalışmalar

yürütülmüştür (Resim: 9). Tiyatroda sahne binasını ortlayan aks üzerinde konumlanmış ve cephesi doğu yöndeki *analemma* duvarının dışında kalan yapı Anadolu'daki tiyatro-tapınaklarından oldukça farklı bir planlamaya sahiptir. Tiyatronun kazı ve belgeleme çalışmaları esnasında orkestraya kadar yuvarlanan tapınağın batı cephesine ait *entablatür* blokları kaldırılarak taş tarlasına taşınmıştır. Dor düzenine ait *triglif-metop* ve *geison* bloklarıyla sahne binasındaki mimari düzenlemeden kolaylıkla ayırt edilebilen tapınak bloklarının benzerlerinin *diazoma* ve *analemma* duvarının doğusuna doğru yayıldığı görülmüştür. 2016 yılında tiyatrodaki karelej sistemi esas alınarak tapınağın taş planı çıkartılmış ve *geison*, *triglif-metop*, arşitravdan oluşan *entablatür* blokları ile plaster, sütun kaideleri, gövdeleri ve başlıklardan oluşan taşıyıcılar gruplandırılmıştır. 2020 yılı sezonunda ise birinci kat taş planı tamamlanan yapıda kazı çalışmalarına hazırlık amaçlı moloz ve bitki temizliği gerçekleştirilmiştir. Temizlik sonrası açığa çıkartılan yeni bloklar mevcut taş planına eklenmiş, bütün blokların karelej numaraları yenilenmiştir.

VI. EPİGRAFI ÇALIŞMALARI

Recai TEKÖĞLU, Ertan YILDIZ

2019 ve 2020 kazı sezonlarında “Tlos Yazıtları Korpusu” başlıklı proje kapsamında belgeleme çalışmalarına devam edilmiş, buna ek olarak yeni bulunan yazıtların transkripti yapılmıştır. Proje kapsamında Tlos'da bugüne kadar tespit edilen yazılı belge türleri dil türü ve dönem farklılıklarına göre sınıflandırılmıştır. İlk etapta Tlos'un erken dönem yazılı kaynaklarını oluşturan Likçe ve Klasik Yunanca metinler numaralandırılmış, bunların eser durumları ele alınmış ve okuma bilgileri tekrardan gözden geçirilmiştir. Buna ilave olarak daha önce sahada tespit edilmiş ancak gerek fotoğraf gerekse kopyalama işlemiyle okunamamış bazı yazıtlar tekrar incelenmiştir. Bunlardan kayda değer bir tanesi Tlos tiyatrosunun hemen yanı başında bulunan anıtsal blok üzerindeki yazıttır (Resim: 10). Bu blok üzerinde yeni yapılan incelemeyle “Kral Ptolemaios Soter'in (Anıtı)” ibaresi okunabilmiştir.

Meclis binası yapı kompleksi ile tiyatro tapınak kazısından yeni yazıt parçaları da ele geçirilmiştir. 2019 kazı sezonunda meclis binası kuzey mekânda bulunan 2 adet yazıt parçasından biri mezar, diğeri ise onurlandırma içeriklidir. 2020 kazı sezonunda gerek meclis binası gerekse tiyatro tapınak kazısında bulunan yazıt parçaları ne yazık ki metin içeriğine dair bilgi edinemeyecek derecede tahrip olmuştur. Diğer yandan Meşedibi Mevkii'nde *chamosorion* tipi bir mezarın hemen yanı başında tespit edilen mezar steli önemli bilgiler sunmuştur. Harf karakterinden Erken İmparatorluk Dönemi'ne ait olduğu anlaşılan stelde, Kremna *coloni-*asının en yüksek iki devlet yöneticisinden (*duumvir*) birisi olan Titus Flavius Longus'un adı geçmektedir. *Rhetor* olduğu belirtilen Romalı kolonist Longus Tlos'u ziyareti esnasında vefat etmiş ve mezarını da Tlos'un önde gelen vatandaşlarından Lucius'un kızkardeşi Vinia ve Lucius'un karısı Fadia yaptırmıştır. Bu görevi Lucius'un kızkardeşi ve karısının üstlenmiş olması Longus ile Lucius arasında bir dostluk bağı olduğunu ve hatta iki adamın aynı zamanda öldüğünü düşündürür. Olasılıkla Lucius, Kremna'dan Rhetor Titus Flavius Longus'u bir

konuşma yapması için Tlos'a davet etmiş, ancak bu ziyaret esnasında hem Longus hem de Lucius vefat etmiştir. Mezarı Lucius yerine eşi ve kız kardeşinin yaptırmış olması erkeğin (pater familias) vakitsiz ölümüyle ilişkilidir.

VII. ANTROPOLOJİK İNCELEMELER

Cenk GÜNER, Eda GÜLLÜ

Tlos 2019 yılı kazı sezonunda akropol batı kaya alanı, 23.2 No.lu kaya mezarı ve meclis binası yapı kompleksi olmak üzere üç farklı alanda ele geçirilen iskeletler makroskobik ve metrik olmayan yöntemlere dayalı olarak değerlendirilmiştir (Resim: 11).

Akropol batı kaya alanında anatomik bütünlüklerini koruyan iskeletlere ek olarak dağınık olarak ele geçirilen kemiklerden toplamda 10 birey tespit edilmiştir. Bunlardan 5 tanesi erkek, 1 tanesi kadındır. Erkekler orta erişkin, kadın ise 50 yaş ve üzerini kapsayan yaşlı grubuna girmektedir. Bireylere ait *tibia* ve fibula kemiklerinin *distal*inde travmaya bağlı kaynaşma patolojisi ile kemikte eğilmeler görülmüştür. Ayrıca *femurun patellar* yüzeyinde eklem aşınmaları ile bebek bireye ait Tip III (S4-S5) kaynaşması gösteren *Spina Bifida*'lı kırık bir *sacrum* kemiği bulunmuştur. Hayvan kemikleri arasında *ruminant* ve *rodentler* yoğunluktadır.

23.2 numaralı kaya mezarındaki antropolojik veriler tek bir bireye ait olduğu düşünülen dişler ile bazı *metacarpal* ve *phalanx* kemiklerinden oluşur. 3. *molar* dişinin varlığı ve aşınma durumu düşünüldüğünde Buikstra ve Ubelaker'in (1994)'in belirlediği standartlara göre Adölesan (12-20 yaş) veya üzerinde bir yaş aralığına işaret etmekle birlikte, mevcut kemiklerden bireyin cinsiyetini belirlemek mümkün olmamıştır. Meclis binası yapı kompleksinde bulunan kemiklerin tamamının çok sayıda *ruminant* ve *rodent* ailesine mensup hayvan kemiklerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

2020 kazı sezonundaki antropolojik çalışmalar ise Girmeler Höyük 15U-B3 kodlu açmadan çıkan iskelet kalıntıları ile 2010 kazı sezonunda bulunan iskelet parçalarının karşılaştırılması üzerine kurgulanmıştır. İncelemeler sonucunda kemiklerin tek bir bireye ait olduğu, sağ ve sol *humerusunun distal* kısmındaki kırık dak kapanmasından ve kafatası parçasındaki *stur* dokusuna göre "genç yetişkin" olabileceği öngörülmektedir.

VIII. KÜLTÜREL VE DOĞAL PEYZAJ ÇALIŞMALARI

Ramazan Süleyman GÖKTÜRK, Zuhal ELİNÇ

Kültürel ve Doğal peyzaj çalışmaları 2019 ve 2020 sezonlarında botanik araştırmalar ve kent mobilyası tasarımı olmak üzere iki alt başlıkta gerçekleştirilmiştir.

2019 kazı sezonundaki botanik araştırmalar Tlos Antik Kenti ve *teritoryumunda* yetişen bazı geofit bitkilerin tespitine yönelik planlanmıştır. Araştırmalar neticesinde 10 familyaya ait 25 cins ve toplam 36 bitki taksonu tespit edilmiştir (Resim: 12). Tespit edilen bu bitki-

ler arasında *Dracunculus vulgaris*, *Aristolochia hirta*, *Iris pseudacorus*, *Galanthus gracilis*, *Ornithogalum lanceolatum*, *Colchicum balansae*, *Colchicum triphyllum*, *Iris unguicularis subsp. carica var. carica*, *Orchis anatolica*, *Cyclamen alpinum*, *Scilla bifolia*, *Fritillaria pinardii*, *Allium stamineum*, *Allium amethystinum* sayılabilir.

2020 sezonundaki botanik araştırmalarında ise Tlos Antik Kenti ve *teritoryumundaki* ağaç ve çalılar tespit edilmiş ve bunlardan Tlos Antik Kenti çevre düzenlemesine uygun olan türler belirlenmiştir. Arazi çalışmaları esnasında toplanan bitkilerin teşhis edilmesi sonucunda 25 familyaya ait 49 cins ve toplam 65 bitki taksonu belirlenmiştir. Tespit edilen bu 65 bitki taksonundan 5 tanesi endemiktir. Bu bitkiler arasında *Acer sempervirens L. (keleve)*, *Arbutus andrachne L. (sandal ağacı)*, *Armeniaca vulgaris Lam. (kayısı)*, *Berberis crataegina DC. (karamuk)*, *Calicotome villosa (Poir.) Link (keçiboğan)*, *Capparis orientalis Veill. (kabarkarın)*, *Ceratonia siliqua L. (keçiboynuzu)*, *Cercis siliquatum L. subsp. siliquatum (erguvan)*, *Cistus creticus L. (laden)*, *Cistus salviifolius L. (kartli)*, *Cohutea melanocalyx Boiss. & Heldr. subsp. davisiana (Browicz) D.F.Chamb. (keçiyeşi)*, *Genista acanthoclada DC. (kertikefen)*, *Crataegus monogyna Jacq. subsp. monogyna (yemişen)* örnek verilebilir. Çevre düzenlemesinde kullanılabilir nitelikte olanlar ise, *Cercis siliquatum L. subsp. siliquatum (erguvan)*, *Cupressus sempervirens L. (servi)*, *Populus alba L. var. alba (akkavak)*, *Salix babylonica L. (salkım söğüt)* gibi ağaçlar ile *Myrtus communis L. subsp. communis (mersin)*, *Nerium oleander L. (zakkum)*, *Spartium junceum L. (katırturnağı)*, *Laurus nobilis L. (defne)* gibi çalı türleri sayılabilir.

Kültürel peyzaj çalışmalarının ikinci etabında Tlos Antik Kenti ziyaretçilerinin kullanımına yönelik gezi güzergahları boyunca yerleştirilmesi planlanan mobilyalar tasarlanmıştır. Projenin uygulama aşaması öncesinde 2018 yılında ön arazi çalışmaları tamamlanmış, kentin ihtiyacı olan mobilyaların yerleştirileceği noktalar tespit edilmiştir. Bu tespitler sonucunda kış ayları boyunca bu mobilyaların tasarım çalışmaları geliştirilerek projelendirilmiştir. Çalışma sonucunda; aydınlatma elemanı, çöp kutusu, bilgilendirme panosu, bilet gişesi, oturma elemanları, pergola, bisiklet parkı ve satış ünitesinin kentin tarihi dokusuyla uyumlu ve sürdürülebilir tasarım ilkelerine uygun olarak teknik çizimleri yapılmıştır. Çalışma kapsamında toplam 20 tasarım yapılmış, bunlardan Tlos Antik Kenti'ne en uygun olduğu düşünülen 10 örnek seçilmiştir.

IX. KARTOGRAFYA ÇALIŞMALARI

Kartografya çalışmaları kapsamında kazı etkinliklerinin gerçekleştirildiği meclis binası yapı kompleksi ve akropol batı kayalık alanında açığa çıkartılan mimari kalıntılar mevcut kent haritasına eklenmiştir. RTK (Real Time Kinematic) CORS (Continuously Operating Reference Stations) ölçüm aleti kullanılarak yapılan ölçüm çalışmaları neticesinde kazı çalışmaları öncesinde gerek bitki örtüsü gerekse akıntı dolgu toprak nedeniyle ölçüsü alınamayan birçok mimari detay da belgelenmiştir.

X. BİTKİ TEMİZLİĞİ VE KAZI ALANI KORUMA TEDBİRLERİ

2019 ve 2020 kazı sezonlarında antik kent dokusunun ziyaretçiler tarafından daha kolay algılanması ve çevre düzeninin sağlanması amacıyla tiyatro, Kronos Tapınağı, kent bazilikası, hamam, stadyum ve galerilerde bitki ve çöp temizliği yapılmıştır. Tiyatroda *cavea* ve sahne binasına ek olarak özellikle orkestrada yoğunluk gösteren yabancı bitkiler temizlenmiştir. Bazilikanın *nartex* ve vaftizhane bölümlerindeki bitkiler köklerinin duvar ve mozaiklere zarar vermesi için alınmıştır. Stadyum oturma sırası, havuz ve galerilerde yapılan bitki temizliği ziyaretçilerin kenti daha net algılamalarına imkân sağlamıştır.

Koruma önlemleri çerçevesinde ise meclis binası yapı kompleksinin kuzey duvarındaki dökülmelerin artmasını önlemek amacıyla basit nitelikte onarımlar yapılmıştır. Antik kent ziyaretçilerinin güvenliğini sağlamak için kuzey mekandaki tonoz girişi ve sur duvarının üst kodundan mekâna geçişi sağlayan açıklık tel örgülerle kapatılmış ve uyarı levhaları asılmıştır. Benzer koruma çalışmaları tiyatro, Kronos Tapınağı, bazilika, agora ve dükkanlar ile büyük hamamdaki mevcut tel örgülerin sağlamlaştırılmasına yönelik yapılmıştır. Son olarak antik kentin en popüler gezi güzergahı olan akropol yükseltisine çıkışı sağlayan ahşap basamaklar da sağlamlaştırılmıştır.

XI. ETÜTLÜK ESER DEPOSU ÇALIŞMALARI

Etütlük eser deposunda Girmeler Höyük yerleşimi, meclis binası yapı kompleksi, akropol batı kaya alanı ve 23.2 No.lu kaya mezarında ele geçirilen arkeolojik buluntuların temizlik, onarım ve belgeleme çalışmaları yapılmıştır. Envanter ve etütlük nitelikte eserlerin tasnifi, fotoğraf ve çizim çalışmaları ile envanter olarak ayrılanların Fethiye Müze Müdürlüğü'ne teslim aşaması için gerekli hazırlıklar da depo çalışmaları kapsamında yürütülmüştür.

Prehistorik çağlara uzanan yerleşim tarihiyle Likya Bölgesi'nin dip tarihine yönelik önemli bulgular sunan Girmeler Höyük yerleşimi kazılarında ele geçirilen seramik, yontma taş aletler, öğütme taşları, kemik aletler ve deniz kabuğundan süs objeleri alanında uzman araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Seramik çalışmalarında excel programında hazırlanan veri tabanına çizim ve fotoğrafa ek olarak hamur niteliği, katkı maddesi içeriği, yapım tekniğine ilişkin gözlemler ve form özellikleri eklenmiştir. Yakın Doğu'da en erken seramiklerin M.Ö. 7000 yıllarında ortaya çıktığı düşünüldüğünde Girmeler'de bu sürecin M.Ö. 7000 yılı öncesine uzandığının belgelenmesi önemlidir. Kazı buluntusu olarak ele geçirilen seramiklere ek olarak tahrip edilmiş höyüğün yüzeyinden toplanan seramikler de çalışılmıştır. Amaç höyükteki stratigrafiyi tahribata rağmen yüzey buluntularıyla da olsa takip etmektir. Benzerleri Göller Bölgesi ve Batı Anadolu'da görülen kırmızı astarlı açıkli seramikler ile yine Göller Bölgesi'nden bilinen boya bezemeli seramikler ışığında Girmeler höyüğünün M.Ö. 6200-5700 yılları arasında yoğun iskân gördüğü anlaşılmaktadır. Göller Bölgesi'nde olduğu gibi M.Ö. 5700/5500 ile M.Ö. 5000/4900 yılları arasına tarihlenecek bir malzeme görülmemiştir. Fakat bu dönemin Tlos Antik Kenti stadyum düzlüğündeki kazılarda ortaya çıkartılması bölgedeki kültürel devamlılığı gösterir.

Girmeler Höyük seramikleri arasında az sayıda da olsa Orta Kalkolitik Çağa ait parçalar tespit edilmiş, bunların Tavabaşı Mağarası'nda ele geçirilen örneklerle nazaran oldukça kaliteli olduğu gözlemlenmiştir. Girmeler yerleşiminde ayrıca Geç Kalkolitik (M.Ö. 4300-3500) yılları arasına tarihlenen seramikler de tespit edilmiştir. Batı Anadolu'da bu dönem çok az bilindiği için Girmeler buluntuları büyük önem arz etmektedir. Girmelerde Erken Tunç Çağına ait seramikler ise görülmemiştir.

Seramikler dışında Girmeler Höyük kazılarında ele geçen taş balta ve yontma taş aletleri de depo çalışmaları kapsamında incelenmiştir (Resim: 13). Buluntular içinde az sayıda kazıyıcı ve delici, çok sayıda kullanım aşamasında dilgi ve yonga gözlemlenmiştir. Yontma taş buluntularda hammadde olarak çakmaktaşı ve radyolarit kullanılmıştır. Çakmaktaşı çok çeşitli olmakla birlikte en fazla bulunan grup parlak veya mat kırmızı kahverengi olanlardır. Renk ve dokularına göre ayrılan çakmaktaşı Jeoarkeolog Dr. Murat Dirican tarafından hammaddelerinin kökenine yönelik jeolojik harita ve yayınlar üzerinden değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Girmeler yerleşimine en yakın konumdaki dere yatakları incelenmiş ve yoğun olarak tanımlanan grubun hammaddesinin ikincil kaynaktan alındığı anlaşılmıştır.

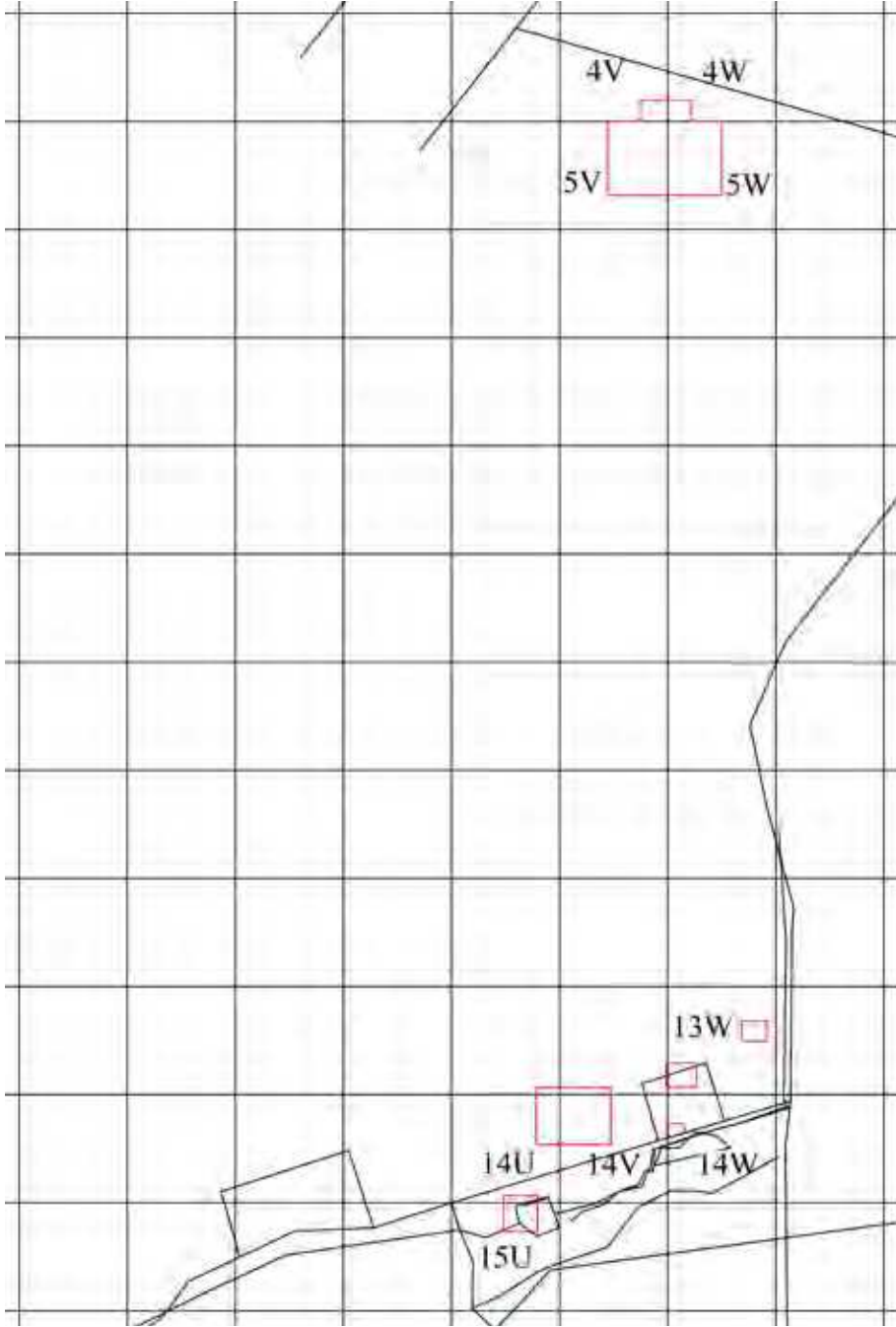
Girmeler Höyük kazılarında ortaya çıkartılmış, kontektleri belli olan öğütme taşlarının cinsleri yine Jeoarkeolog Dr. Murat Dirican tarafından saptanmış ve hepsinin bazalt olduğu anlaşılmıştır. Çakmaktaşı gibi öğütme taşları için gerekli hammaddenin Girmeler yerleşimine en yakın dere yataklarından alındığı da saptanmıştır.

Girmeler yerleşiminde ele geçen diğer buluntu grubunu kemik aletler ve deniz kabuğu boncuklar oluşturmaktadır. Söz konusu buluntular Prof. Dr. Burçin Erdoğan, Prof. Dr. Özlem Çevik, Doç. Dr. Levent Atıcı ve Nejat Yücel tarafından incelenmiş, üzerlerinde çizim ve fotoğraflama çalışması yapılmıştır. Özellikle Nassarius'dan yapılmış boncukların benzerleri Anadolu ve Yakındoğu'da M.Ö. 9. binyıl ve daha erken yerleşmelerde görüldüğü tespit edilmiştir.

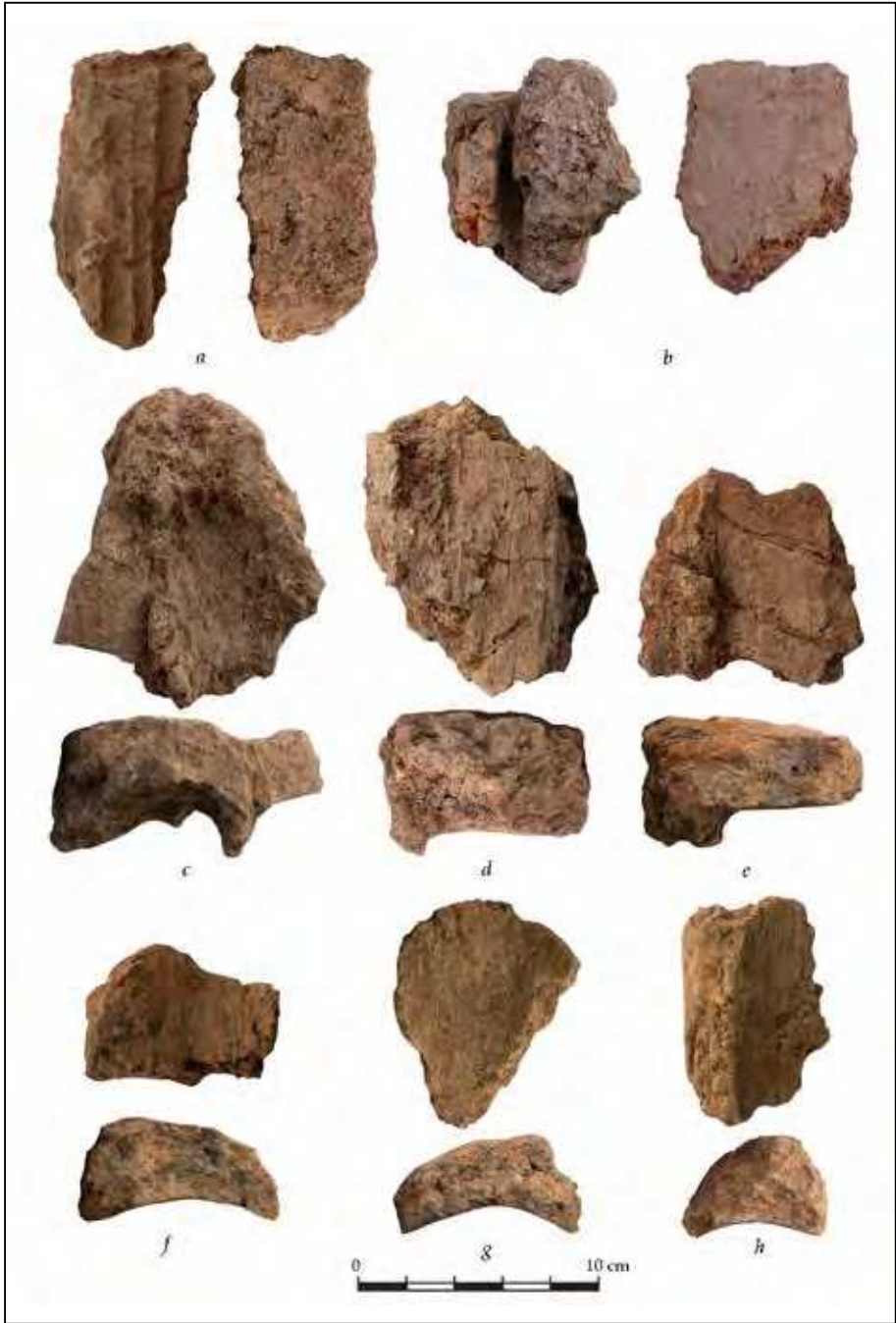
Girmeler Höyük yerleşimi kazılarında ortaya çıkartılan ve M.Ö. 8200-7900 yıllarına ait tabakalarda bulunan hayvan kemikleri Zooarkeolog Doç. Dr. Levent Atıcı tarafından çalışılmıştır. Girmeler "A Açması"nda kireç tabanlı bir yapı ile ocakların bulunduğu düzlemde gelen hayvan kemiklerinin birçoğu mikro faunaya aittir ve fare gibi kemirgenlerden oluşmaktadır. Bunun yanında ala geyik, yaban domuzu, yaban tavşanı, tilki, karakulak, yaban keçisi, kirpi, sansar ve kaplumbağa kemiklerine de rastlanmıştır. Ayrıca az sayıda tatlı su balığına ait kemikler de gözlemlenmiştir. Girmeler Faunası Orta Anadolu bölgesindeki Aşıklı, Boncuklu ve Pınarbaşı gibi M.Ö. 9. binyıl yerleşmeleri ile karşılaştırıldığında Orta Anadolu Bölgesi'ndeki yerleşmelerde fauna yabani koyun ve keçi ağırlıklıdır. Girmeler yerleşiminde yaban keçisi çok azdır, koyun ise hiç yoktur. Karakulak cinsi bölge için karakteristiktir. Bundan başka "D Açması"ndan gelen seramikli Neolitik Çağa tarihlendirilmiş hayvan kemiklerine de bakılmıştır. Fakat bu tabakalardan gelen örnek sayısı oldukça azdır ve parçalar da çok küçük olduğundan sağlıklı tanımlama yapılamamıştır.

Girmeler yerleşimi dışında meclis binası yapı kompleksi ve akropol batı kaya alanında

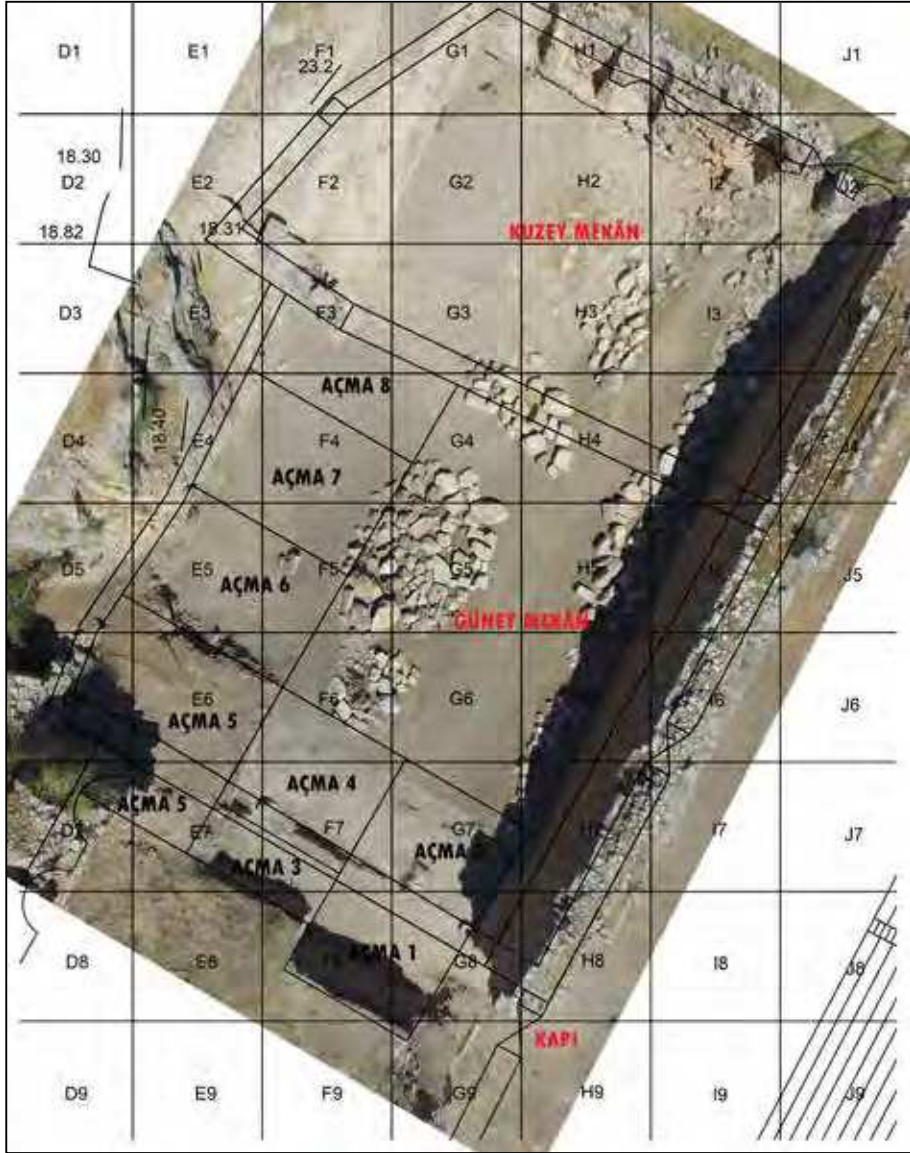
ele geçirilen seramik, metal, taş, sikke gibi küçük buluntuların kazıevi etütlük eser deposunda tasnif ve belgeleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Her iki alanda ele geçirilen seramikler akropol dolgusunun genelinde olduğu gibi Klasik Dönemden, Osmanlı Dönemine kadar uzanan geniş bir kronolojiye aittir. Akropoldeki kaya mekanlarının iç kısımlarında az sayıda Klasik Dönem seramiği ile birlikte yoğun miktarda Hellenistik Dönem seramiğinin ele geçirilmesi alanın kullanım evrelerini göstermesi açısından önemlidir (Resim: 14). Diğer yandan meclis binası yapı kompleksindeki Klasik Dönem seramikler arasındaki Güney İtalya üretimi kırmızı figürlü krater parçaları kentteki ithal seramik çeşitliliğini ortaya koyar. Kuzey mekânda ele geçirilen M.S. 2.-3. yy. tarihli kandil kalıpları ve onlara ait kandiller kentteki seramik üretimine dair önemli bulgulardır. Ayrıca, kazıma-sgraffito, boyalı-sgraffito, boyalı-kazıma-sgraffito ile zeuksippus tekniğinde yapılan Bizans sırlı seramikleri Geç Antik Çağ sonrasındaki seramik tipolojisinin nitelikli örneklerindedir (Resim: 15).

Resim 1: Girmeler yerleşimi kazı alanı.

Resim 2: Girmeler kil topakları.

Resim 3: Meclis Binası yapı kompleksi.

Resim 4: Meclis Binası yapı kompleksi kuzey mekân.

Resim 5: Meclis Binası seramikleri.

Resim 6: Akropol batı kaya alanı.

Resim 7: I No.lu Alan, sunak.

Resim 8: II No.lu Alan, Mezar 1.

Resim 9: Tiyatro tapınağı.

Resim 10: Ptolemaos Soter Anıtı.

Resim 11: Antropolojik çalışmalar.

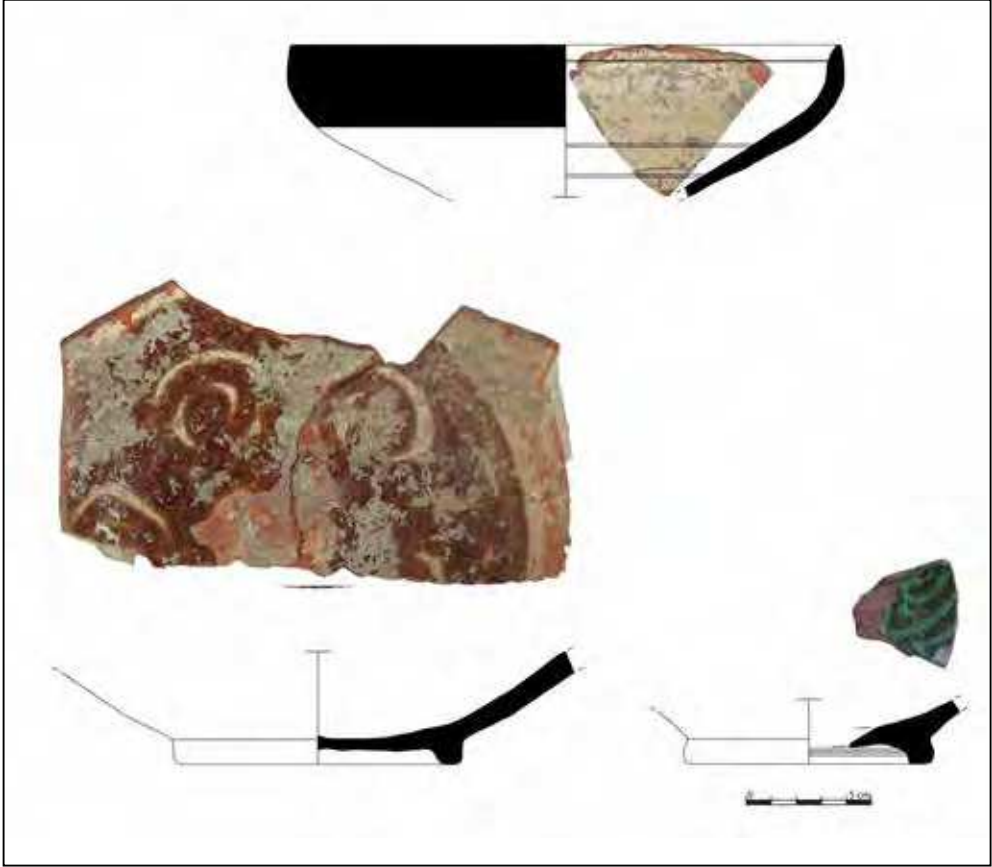
Resim 12: *Fritillaria pinardii* Boiss. (Mağçup Lale).

Resim 13: Girmeler yerleşimi taş balta.

Resim 14: Akropol batı kaya alanı seramikleri.

Resim 15: Meclis Binası güney mekân Bizans Dönemi seramikleri.

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü